

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 11.

Ljubljana, 1. rožnika 1890.

XXX. leto.

Vsebina: Prof. Fr. Orožen — Ljubljana: O zemljepisnem pouku. — Štef. Primožič — Postojina: Osnova novih pravil vdovskega društva in učiteljstvo na Kranjskem. — Prof. R. Čuček — Koper: Slovenski del učnih načrtov za ljudske šole na Primorskem. — L. Stiasny — Kamnik: Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minulih stoletjih. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost. — Dopisi: Iz Kranja. — Iz Komna. — Iz radovljiškega šolskega okraja. Iz kamniškega okraja. — Vestnik „Pedagogičnega društva“ v Krškem. — Vestnik. — Uradni razpis učiteljske službe. — Listnica uredništva.

O zemljepisnem pouku.

II. O važnosti zemljepisnega pouka.

Gotovo ne najdeš odraslega človeka, ki ne bi imel vsaj nekoliko zemljepisnega znanja; celó na najnižji stopinji stoječi divjaki imajo kolikor toliko zemljepisnega znanja in to znanje si pridobé sami polagoma s tem, da pohajajo po različnih krajih radi hrane ali plena. Če pa imajo divjaki in pastirski narodje kolikor toliko zemljepisnega znanja, ni li omikanemu človeku to znanje potrebnejše? Seveda pozna divjak navadno le svoje obližje, kar mu je najpotrebnejše. Tudi mi moramo spoznavati ožjo domovino, potem razširiti svoje znanje slično koncentričnim krogom, tako da se polagoma seznanimo s širšo domovino.

Ne moremo si misliti domoljubja brez natančnega znanja naravnih krasot in znamenitostij domovinskih. Gotovo bomo tem bolj ljubili svojo domovino, čim natančneje jo poznamo in da se ta ljubezen ukorenini v otrocih, doseči moramo glavni smoter zemljepisnega pouka v ljudski šoli, da se razširi

domoznanstvo. Kdo se ne spominja v tujini z veseljem domačega kraja, kjer mu je tekla zibelka in kamor ga vežejo mladostni spomini.

„Tebe poznam,
Tebe čislam,
Kakor so mnogi storili;
Záte živim,
Záte gorim,
Kraj moj domači premili!“ —

V širjem pomenu pa je zemlja in potem svet domovina človeška. Vsak človek si skuša pridobiti kakšen pojem o vesoljnem svetu; če mu pa v tem obziru ne pomaga zemljepisni pouk, imel bo napačne in čudne nazore o svetu. —

Da pa je zemljepisno znanje potrebno tudi pri pouku drugih predmetov, znano je gotovo vsakemu. Poleg drugih predmetov zahtevata posebno zgodovina in prirodopis zemljepisnega znanja. Zemljepisni pouk razširi duševni obzor, kar je gotovo pri vsakem pouku velike važnosti. Pri vedno rastočem prometu vsak človek sam najbolj čuti potrebo

zemljepisnega znanja. Ne samo učenjaki, raziskovalci, častniki itd. morajo se dobro seznaniti z zemljepisom; tudi mali trgovec, obrtnik in kmet ne morejo več biti brez zemljepisnega znanja. Ljudska omika se vedno bolj širi, kar nam kaže od leta do leta rastoče število knjig in časopisov med prostim narodom. Treba pa zemljepisnega znanja, da koristi ljudstvu prebiranje knjig in časopisov.

Ali v tej meri mu ga ne more podati ljudska šola. Saj tudi ni mogoče, da bi si pridobil učenec na tej stopinji tisto znanje v zemljepisu, kakor bode potreboval v praktičnem življenji. Toliko pa mora podati ljudska šola učencu gledé zemljepisa, da si bodeda odrasli mož in žena na dobljeni podlagi sama razširila svoje zemljepisno znanje gledé praktičnih potreb. Pravi temelj in samo zemljepisni vedi lasten je zemljevid in s tem se mora seznaniti otrok, predno zapusti šolske klopi. Razumeti mora zemljevid, kajti marsikomu bode dobro služil v poznejšem življenji.

III. Metodična načela pri zemljepisnem pouku.

Pred vsem se mora zahtevati od učitelja, da temeljito poučuje zemljepis ter se vestno pripravlja za dotično uro. Ne zadoštuje, da površno prelišta dotično berilo pred poukom, ampak pripravljati se mora vestno iz kake obširnejše knjige ter si napraviti načrt, po katerem bode obravnaval posamezna zemljepisna vprašanja. Razumeti mora pred vsem zemljevid ter iz njega brati vse, kar mu ponuja zemljevid, ki je podlaga zemljepisni znanosti. Zemljevid nam podaja in ponuja to, česar ne moremo neposredno opazovati, če tudi ne tako živo in natančno, kakor lastno opazovanje. Učitelj mora tedaj prepotovati ter si natanko ogledavati in opazovati šolski okraj vsaj njega bližnjo okolico. Čim več potujemo in sicer peš, da dobimo priliko vse natančneje ogledati si, tem večje bode naše zemljepisno znanje iz lastnega opazovanja. Potovati pa moramo s specijalnim zemljevidom v roki, da se tudi privadimo zemljepisno gledati.

Pri pouku samem pa se mora učitelj držati načela, da ne stori sam ničesar, kar učenec sam premore; ali pa se mora vsaj prepričati, če je učenec zmožen to sam storiti. Šele, kadar se je učitelj prepričal, da tega ne premore vprašani učenec, tedaj naj se obrne do drugega, da mu prihiti na pomoč. V zadnji vrsti stoprav pridí učitelj s svojo pomočjo, ki se pa ne sme dalje raztezati, nego je neobhodno potrebno. Učenec mora imeti zavest, da tudi že sam nekoliko vé in zna. Nepedagogični pouk vzgaja malosrčne in boječé učence, ki nimajo pojma o svoji moči in se tudi ne zavedajo tega, kar bi sami lahko storili. Pouk se mora naslanjati na mnogo vprašanj, ki vodijo učenca do tega, da kolikor mogoče sam reši zahtevano zemljepisno nalogo. Kar si je učenec sam pridobil, to postane njegova prava lastnina in vzbuja v njem veselje do dela in zanimanje do predmeta, kar je ravno pri zemljepisnem pouku velike važnosti. Iz tega pa je razvidno, da se mora učitelj posluževati pri zemljepisu heuristične metode in na to gledati, da postanejo učenci samouki, ki si bodo v poznejših letih sami razširili potrebno zemljepisno znanje.

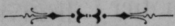
Če se je učitelj vestno pripravljal, spuščal se ne bode v nepotrebne podrobnosti in malenkosti in razlagal bode otrokom iz zemljepisa samo take stvari, katere so jim potrebne gledé drugih predmetov in praktičnega življenja. V poštev mora jemati razumnost in nadarjenost učencev ter izbirati samo tako zemljepisno gradivo, katero je prikladno učencem, da se doseže namen, katerega ima zemljepisni pouk v ljudski šoli. Težja zemljepisna vprašanja naj prihrani za zadnje leto, ko se je otrokom že bolj razbistril um, da jih morejo razumeti brez težave.

Učni načrt za ljudske šole na Kranjskem ne prisvaja zemljepisnemu pouku tiste važnosti, kakor nekaterim drugim predmetom in odmeril mu je le malo časa. Na nerazdeljenih jednorazrednih ljudskih šolah je odmerjena zemljepisnemu pouku in zgodovini v drugem oddelku samo po jedna ura in v tretjem oddelku po dve uri. Treba tedaj gle-

dati na to, da se skromno odmerjeni čas dobro porabi. Velike važnosti je ponavljanje tega, kar je otrokom že znano. Treba je tudi pomisliti, da nimajo učenci dostikrat nikakih ali le malo učnih pripomočkov pri roki. Da tedaj ne bode hiral zemljepisni pouk, treba vednega ponavljanja in sicer mora učitelj pri ponavljanju paziti, da še podaje vmes kaj

novega in izpremeni tudi način ponavljanja, ker s tem se pri ponavljanju ohrani zanimanje za predmet v otrocih. Gledati mora na to, da vedno ponavljanje ne postane dolgočasno. Da se pa to doseže, treba učitelju temeljitega znanja in spretnosti pri zemljepisnem pouku. — (*Dalje prih.*)

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Osnova novih pravil vdovskega društva in učiteljstvo na Kranjskem.

Že tretji pot se pravila vdovskega društva prenavljajo v dosego obilnejšega števila udov. Bode li nova osnova srečnejša? Oglejmo si stvar!

Ako služi učitelj 10 v pokojnino vštevni let, ima kakor znano on in njegova obitelj pravico do redne pokojnine, oziroma vzgojnine. Posledica temu zakonu je, da taki učitelji nimajo pravega veselja samo ob sebi k društvu pristopati, dasi jim isto po dveletni preizkušnji obeta v slučajih smrti, njihove vdove in sirote zdatno podpirati. Bodo li po novi osnovi taki učitelji rajši pristopali društvu? Obľubuje se jim manj, kakor po starih pravilih, zahteva pa ravno toliko. Odgovor ni težak.

Kaj pa porečemo mi mlajši, ki še nimamo 10 v pokojnino vštevni let k tej novi osnovi pravil? Govoril sem o tem že z mnogimi gg. tovariši-neudi društva. Vseh sodba je bila jednoglasna: s to osnovo ni nič, mi po teh pravilih nikakor ne moremo pristopiti. Pristopili tedaj ne bodo niti stari niti mladi; za Boga svetega, društvo se vendar ne misli s kitajskim zidom obdati! Do sedaj je vendar še kateri tacih pristopij k društvu in imel prijetno zavest, da ne bo njegova družina, ako on umrje pred spolnjeno dobo 10 definitivnih let, popolnoma brez pomoči. Kdaj pa potrebujejo vdove učiteljske najnujnejše pomoči, če ne tedaj, ako od dežele ne dobivajo redne pokojnine, kar se hvala Bogu ne zgodi dostikrat, pa

se vendar zgodi? Tedaj naj pa vdovsko društvo res pomaga, kakor je bilo v starih pravilih ne pa, kakor se namerava prenavljati. Kaj je takej revici pomagano z letnimi 20 gld.? Društvo si je v osnovi novih pravil izvolilo načelo: Kolikor dalj časa je ud pri društvu, toliko večjo pokojnino dobi vdova. To stališče je pa popolnoma napačno. Podpora bodi vedno jednaka in naj se odmeri v znesku 120 gld. na leto brez ozira na število sirot. Pravično je pa, da tirja društvo od mlajših večjo letnino, kakor od starejših udov. Za načelo naj velja: Letnina se manjša po številu let, kar je kdo pri društvu. Ista naj znaša prvih pet let po 12 gld. na leto, drugih pet let po 10 gld. na leto in tako dalje vsakih pet let za 2 gld. manj. Od 30. leta dalje naj pa udje plačujejo po goldinarji na leto. Starostni goldinarji naj se odpravijo, dveletna preizkušnja pridrži in čez 40 let starih društvo ne vzprejema drugače, kakor da plačajo tolikokrat po 12 gld., kolikor so čez 40 let stari.

Ta načrt je pravičen in dober na vse strani. Odpravljena bi bila tožba starejših udov, da plačujejo za mladi rod, odpravljena bojazen mlajših, da bi vdove dobile premalo pokojnino. Društvo bi pa tudi, kakor sem preračunal, ne imelo v primeri s sedaj veljavnimi doneski nikake izgube.

„Miza je bila pogrnjena, povabljenih gostov pa le ni bilo“ tako nekako je bilo v zadnjem „Uč. Tov.“ čitati. Brez zamere, ako

vprašam: Kaj menite, da bo sedaj, ko so porcije manjše postale a cene iste ostale, več gostov prišlo? Mislim, da ne. Gosti so res bili povabljeni, pa trebalo bi jih še večkrat vabiti, kar se pa ni zgodilo, kolikor vem. Le enkrat na leto je bilo čitati v novinah o vdovskem društvu in to o priliki občnega zbora, prej in poslej pa ne. Smelo trdim, da je še mnogo učiteljev, katerim do zadnjega časa ni bilo vse jasno. Tu tiči glavni uzrok, ki otežuje, da ne rečem, ki naravnost ovira društveno razprostiranje. Vsako jednako društvo ima svoje poverjenike, agente i. t. d., ki liki gibalom osrednjemu organu preskrbujejo nov naraščaj. Organizirajte društvo, naprosite v vsakem šolskem okraji za stvar vnete gospode tovariše, ki ne bodo samo imena poverjenik nosili, marveč tudi za društvo z uspehom delovali.

Kar je v osnovi novih pravil o prevžitnini povedanega, naj se z mirno vestjo izbriše. Namesto tega naj se pa osnuje poseben oddelek za pomoč v boleznih. Na prosto voljo je potem vsakemu, ali vplačuje samio za pomoč v slučajih boleznih, ali za samo pokojnino, ali pa za oboje. Vsak stan ima taka društva, ki pomagajo svojim udom z določenim dnevnim zneskom v dalj časa trajajoči boleznih, le učitelji tega nimamo. Kako potrebno bi to bilo! Učitelju odpade večinoma v slučajih boleznih kje kak postransk zaslužek, ki mu je neobhodno potreben, da pošteno živi, ne glede pri tem še na okolnost, da bolezen mnogo denarja sné. Tega bi se pri zmernem letnem donesku

kakih 3—4 gld. lahko vse učiteljstvo udeležilo in slavni odbor vdovskega društva bi z vpeljavo tega v obilnejši meri zadostoval blagemu namenu društva: pomagati učiteljstvu.

Toliko v preudarek! Ne umišljam si, da sem v vsem jedino pravo pogodil in z veseljem pričakujem daljnih razprav, da se mnenja utrdé v dobrih pravilih, katera bi društvu in udom bila v prospah in korist.

Štef. Primožič — Postojina.*

*) Ako učitelji ne marajo vplačati po 4, oziroma po 6 gld. na leto, bodo mar v prihodnje raje po 12 gld. vplačevali? Znabiti! V formalnem oziru Vam je ta pot odprta: Dobite 10 „udov“, sestavite osnovo, in predložite jo pravi čas odboru; predlog se bode potem dal tiskati, ako bode še čas, udom razposlal in postavil na dnevni red prihodnjemu občnemu zboru. Udje naj potem sami razsojajo, sicer ne pridemo do sklepa po § 25. dr. pravil. Nam je prav vstreženo, da stvar pride v razgovor, saj nimamo drugega namena, nego učiteljem koristiti, kdor pa sebi dobro noče, ne moremo ga siliti. Pristopite, pa skrbite, da tudi drugi pristopijo, potem pa stavite nasvete, da se drugi Vaš nasvet zastran pomoči v boleznih uresniči; pri sedanjem malem številu pa ne vemo, kako bi bilo to mogoče. Že ustanovitelj društvu šolski nadzornik korar J. Savašnik je tožil: naš svet noče sebi dobro; imel je v vsaki dekaniji svojega poverjenika, ki je bil ob jednem krajni šolski nadzornik; tudi moralno je silil prilično učitelje k pristopu. Pozneje smo pre naredili pravila, udje so po inalem pristopali in premoženje se je množilo, ker ni bilo mnogo stroškov. — No, bobnali smo dovolj, kdor si je pa ušesa mašil, slišati ni mogel. Lansko leto smo udarili na veliki boben, toda paziti hočemo, da se nam boben ne razbije. Tudi z Goriskega smo o tej stvari dobili dopis. Priobčili bi ga, a od g. dopisnika stavljeni nasveti se po naših pravilih ne morejo izvesti; nasvetovana pre naredba pravil pa nima najmanjšega upanja, da bi je kdaj vlada potrdila. — Prosimo, naj se oglašijo še drugi! Mlajšim učiteljem pa toplo priporočamo, da pristopijo takoj k društvu, preden se bode obravnavala pre naredba pravil. Ako pred pristopijo, uživajo vse stare pravice.

Ured.

Slovenski del učnih načrtov na Primorskem.

Nedavno je prišla na svetlo knjiga, ki je silne važnosti za vse učiteljstvo ljudskih šol na Primorskem. Naslov jej je: „Lehrpläne für die Volksschulen des Küstenlandes in deutscher, italienischer, slovenischer und kroatischer Sprache“ (8°, 286 strani, v plat. vez. 70 kr. Wien, k. k. Schulbücherverlag,

1889). O nje vsebini omenjam samó na kratko, da nudi učitelju popolne učne načrte za vsakovrstne ljudske šole in za drugi jezik v njih, pa tudi za ljudske šole razdeljene v dve skupini, ako jih pohajajo učenci dveh národnostij, in še za nadaljevalne kmetijske šole. V njej najde učitelj vse, kar mu treba,

da si v različnih razmerah najbolje razdeli težavno svojo nalogo. Ta knjiga je plod marnega delovanja na temelji mnogoletnih izkušenj, o katerih so se posvetovali učitelji vsega Primorja v okrajnih šolskih sednicah ter poročali visokemu šolskemu svétu.

Na podstavi teh poročil so se sestavili potem učni načrti za naše ljudsko šolstvo.

Odgovarjajo li določbe teh načrtov vsem željam in nasvétom, izraženim v okrajnih šolskih sednicah, to naj ocenijo gg. učitelji ljudskih šol samí. Jaz hočem samo gledé jezika opaziti nekatere stvari, ki se nahajajo v tej knjigi. Morda bi se vsaj v nekoliko mogle porabiti moje opazke, ko se na svetlo dadó v dodatku obljubljeni pojasnila, kakó naj učitelj postopa pri pouku. Zdi se mi tudi, da so hrvaški izrazi po nekoliko srečnejše izbrani od slovenskih; take hočem za popravljenimi slovenskimi dodati v oklepkih, da jih bralec sam more primerjati.

Str. 54. Smoter: vzdrževati duha živega — namesto: duh naj se ohranjuje živ (uzčuvanje duševne živahnosti).

„ 45. Začetki merjenja i računanja obsega in ploščine premočrtnih likov — nm: začetki, kakó se meri in računa obseg premočrtnih likov.

„ 259. Znamenja sposobnosti živali za rejo — nm: znamenja, katere živali so sposobne za rejo.

„ „ Znamenja starosti goved — nm: kakó se spozna pri govedu starost.

„ 11. Čitati pisano in tiskano — nm: čitati, kar je pisano in tiskano. Slovencu ne rabijo taki pridevniki namesto samostalnikov.

„ 19. Nagla nesreča — nm: nenadna nesreča.

„ 21. Petere celine — nm: petero celin.

„ 263. Ribji sovražniki — nm: ribam sovražniki.

„ 281. Bedi nad redovitim pohodom — nm: stavek.

„ „ Novo vpeljavo pouka — nm: stavek uvesti.

Str. 53. Navaditi posluhu priproste pesmice, naučivši se poprej besede na pamet — „Navaditi“ nima oseb. obj.; delež. se ne ozira na noben subj.; bolje: Deca naj se vadi po sluhu popevati pesmice, naučivši se besede na pamet itd.

„ 149. Popisi in pisma, naslanjajoč se na to itd. — bolje: kakor poprej. (Naučiv se na pamet rieči naj se djeca uvježbaju itd.)

„ 21. „Najimenitniše“ — ni prava beseda za „das Fasslichste“; bolje: „najlažje“, kar se pozneje str. 49. in 73, itd. nahaja (najumljivejše).

„ 257. Vinski in očetni vrvež — nm: vrvež vinskega kisa.

„ „ naprava vina in oceta — nm: kakó se dela vinski kis.

„ 21. Najjednostavnije pojave — nm: najpriprostejše prikazni, kakor se nahaja str. 25.

„ 16. Osnovani na številih „do“ 10, 100 itd. — nm: na številih 10, 100, itd. Prvi prevod ni natančen.

„ 51. Risanje raznih oblik — nm: likov.

„ 53. Usposobiti učence popevati — nm: da popevajo.

„ 63. S povečanimi tirjatvami — nm: naj se zahteva več (ali se zahteva, da bude sve ljepše i bolje).

„ 95. Popisi po učiteljevih vprašanjih — nm: učitelj naj vpraševaje vodi popisovanja.

„ 201. Naj se ozira na vzgojo čudi — nm: naj se vzgája čud.

„ 217. Poraba šestila in merila — nm: rabi se naj šestilo in merilo.

„ 265. Postave — nm: zakoni.

„ 285. Učno osnovo sestavijo, oziraje se na potrebe praktičnega poklica, učitelji šole itd. — nm: učitelji sestavijo učno osnovo, oziraje se itd.

Za naslednje izraze bili bi morda še boljši:

Str. 89. Privajati učence samostalnim izrazom — bolje: Navajati učence, da se polagoma samostalno izražujejo, (valja,

da se učenci malo po malo služe svojimi riečmi).

- „ 25. Navaditi priproste pesmice — glagol nima oseb. obj.; bolje: učenci naj se navadijo priproste pesmice.
 „ 47. Poznavati — bolje: spoznavati (upo-
 znavaju).
 „ 171. „Različna“ pisava — ni „deutliche“
 Schrift; bolje: „jasna“ ali „odločna“.
 „ 53. Poživljati — bolje: oživljati.

Vrhu teh posameznosti je še sploh omeniti:

1. Dosledno je v tej knjigi verb. subst. izražen s slovenskim nedoločnikom, dasi ima slovenščina za glagolnik posebno obliko. V hrvaškem delu je vestno porabljena, n. pr. čitanje, pisanje itd.

2. Izrazi niso nikakor stalni. Str. 15, 195 itd. je „berilo“ Lesestück; str. 21 itd. pa Lesebuch; str. 13, 25, 53 itd. poduk, podučevanje; str. 15, 39 itd. pouk; — str. 15 „tvorna“, str. 41 „djavna“ oblika — str. 54 „delitni“, str. 19 „delni“ račun; — str. 252 „ulomki“, str. 69 „drobci“; — str. 1, učni „načrt“, str. 285 učna „osnova“ itd.

3. Nahaja se: str. 15 velicij pismen; vender str. 41 števniki, v obliki, vezniki — str. 285 „poljedelstvo“ in „poljedelstvo“ — str. 281 paušalije; vender str. 21 Evropa itd. — Oblike: str. 15 stopnevanje, str. 257 najimenitniši kem. spojine, str. 159. notrajni, itd. so bržkone tiskovne pomote, katerih je žal, najti še preobilo.

4. Nekateri latinski izrazi so nepotrebni, ker imamo zanje popolnoma znane slovenske, n. pr. str. 79 na aparatih nm: pripravah — str. 253 regeldetrija, nm: trostav, trostavka.

5. V tej knjigi se nahajajo še nekateri stari slovniški izrazi; n. pr. samostavnik, imenovavnik, sklanja, sprega itd. nm: samo-
 stalnik, imenovalnik, sklanjatev, spregatev itd.

Naj se blagovoljno sprejmejo te opazke ter po njih vrednosti porabijo, ko pride ta knjiga drugič na svetlo. Vodila me je jedino čista želja, da ne pridejo jezikovni šolski nauki v protislovje s knjigami, katere se dadó učiteljem v roke. —

Prof. R. Čuček — Koper.

Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minolih stoletjih.

e) Uradni spisi.

Vsled predpisov deželnega oblastva je vsak učitelj moral imeti nastopne uradne spise:

1. Zapisnik za šolo godnih otrok.
2. Zapisnik šolo obiskujočih otrok.
3. Zapisnik šolnino plačujočih otrok.
4. Razrednico ali zapisnik manjkajo-
 čih otrok.

5. Katalog ali zapisnik pridnosti in na-
 predka otrok.

6. Zaznamek uradnih določeb.

7. Kjer so se poučevala ženska ročna dela, moral je dotični učitelj imeti tudi za-
 pisnik ročna dela obiskujočih učenk.

Razven teh uradnih spisov je moral krajni šolski nadzornik izdelati tabelo o stanji šole ter jo izročiti vizitatorju, kedar je prišel nadzorovat.

Zapisnik za šolo godnih in šolnino pla-
 čujočih otrok je moral izdelati krajni šolski nadzornik ter ga izročiti učitelju. Najvaž-
 nejša je bila razrednica. Krajni šolski nadzornik je namreč moral naznaniti do 10. dne vsakega meseca roditelje zanikarnih otrok. Deželno oblastvo pa ni bilo zadovoljno s samim naznanilom učencev, številom zamujenih poludnij in vzrokom izostatka učencev, ampak pridjati se je moral tudi stan učenčevih roditeljev. Premožnejši roditelji so bili namreč

kaznovani z denarno globo, ubožnejši pa z zaporom.

Tiskovin za razrednico in zapisnik niso imeli. Ker so spise morali za vsak mesec posebej izdelovati, imeli so veliko več pisarij kot mi dandanes. Izdelovali so pa vse prav lično. Rabili so večinoma tiskane črke. Ker za razrednico in zapisnik niso imeli tiskovin, izdelovali so jih različno. Jakob Zupan je celo združil zapisnik in razrednico.

Obrazec za razrednico in zapisnik je bil ta: 1. ime učenca, 2. zamude učenčeve, 3. vstop v šolo, 4. starost, 5. stan roditeljev, 6. nravnost, 7. zmožnost, 8. uporaba zmožnosti, 9. kolikrat je učenec α) manjkal, β) prepozno prišel, 10. vzrok, da je učenec manjkal.

Iz razrednice je razvidno, da je bila vsak četrtek, vsaka nedelja in vsak torek dopoludan (kot tržni dan) prost. Vsakokrat so se brali učenci in učenke ter navzočni zaznamenovali v razrednici z navpično črto.

Akoravno so se manjkajoči učenci in učenke natančno zaznamenovali, naznanjali ter zanikarni roditelji kaznovali, bilo je šolsko obiskovanje časih prav slabo. Tako je bilo meseca malega travna l. 1788. naznanjenih 57 učencev in učenk, kateri so imeli skupno 715 zamujenih poludnij. Izmed teh je protipostavno 11 učencev in učenk izstopilo. V zimskem tečaju so učenci in učenke šolo večinoma dobro obiskovali.

Zapisnika o napredku in pridnosti učenecv ni bilo potreba vsak mesec deželnemu oblastvu pošiljati, izdelati se je pač moral. Učitelj ga je le moral vizitatorju pokazati ter ga koncem šolskega tečaja v Ljubljano poslati.

Dné 1. prosinca 1788. l. je zaukazalo deželno oblastvo, da mora vsak učitelj imeti tudi knjigo, v katero vpisuje vse šolske zakone in odloke, da se more po njih ravhati.

L. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Jakob Volčič r. 14. jul. 1815 v Gorenji Vasi nad Škofjo Loko, za mašnika posvečen l. 1842, služil v Istri za kapelana najprej v Gročani do 1844, potem v Pazinu, Veprincu, v Zarečju, Borštu in Kastvu, bil upravitelj župnije v Cerovlju do 1886, umirovljen u. 10. nov. 1888 v Zarečju pri Pazinu.

Bil je iskren Slovenec, ter ni maral za okorno Metelčico, v kateri je celó kljuko staknil; torej se je podal v Tržaško škofijo, a ondi se je skazal narodnjaka, da mu bodi čast in hvala! Nabiral je zlasti redke slovenske besede, reke in prislovice, povesti in pesmi narodne, ter jih priobčeval največ po „Novicah“ od l. 1851 do l. 1880 in po „Slov. Glasniku“ od l. 1858 do 1868. Tako je iz-

ročeval narodno blago tudi listom hrvaškim, in narodne pesmi, ki jih je Volčič nabral, izdalo je vredništvo „Naše Sloge“ (Vid. Zvon VIII. 1888 str. 763 — 4).

„Ker vém, de se radujete kadarkoli kaj od kaciga iskreniga Slovenca, ki je praviga narodskiga duha navdan, zaslišite, Vam danes od te reči veseli glas prinesem, piše K. iz Postojne v Novicah l. 1851 str. 18. Potovaje po stari Liburnii, sedanji Istrii, sim se na gori Učka (Monte maggiore) soznanil z verlim rodoljubam, kateri je v slovenskim jeziku obširno izveden, in tudi glagolítico in kirilico, kateri dobro umé, pridno prebira in prestavlja. Znan Vam je že nekoliko, vender še ne dosti. Časti vredni gosp. Ja-

kob Volčič, rojen Ločán na Gorenskem, zdanji kapelan v Veprincu na Učki, po kateri pelje lepa cesta v Istrijo, se veliko pečá z nabero ljudskih pripovedk, starih izrekov in pregovorov, in čistih, nam na Krajskim vedidel neznanih besed. Čast in hvala mu, ki je lepo množico taciga draziga blagá že nabral! Veselje je slišati gladko in čisto slovenšino, ki z njegovih ust ko iz bistriga zdraviga studenca teče! Poprosil sim ga, mi iz njegoviga nabirka kaj poslati, in mož beseda! poslal mi je priloženo pismice in nekoliko nabranih besed in pregovorov, ktere Vam tukaj pošljem v pokušnjo, in ako Vam, kar ne dvomim, dopadejo, obrnite se na pridniga Slovenca v Veprinac; rad Vam bo še več podelil iz svojiga s pridnim trudam nabraniga zaklada itd. — Vredništvo g. Volčiča koj poprosi, češ, Vam iskreni rodoljub so odperti zakladi čiste slovenščine — Vaše rodoljubje nam je znano — stopite v kolo z nami in darujte nam, česar nam manjka. Slovenski narod Vam bo za to hvalen (str. 19)“.

Nato je res Volčič narodno blago iz Istre priobčevati jel po „Novicah“ in „Glasniku“. Oglasil se je l. 1853 v Slovenski Bčeli s krasno narodno Liburnsko „Zla Udova“ in z Veprinjsko „Koledarsko“ o Mariji (73. 199); v Slov. Glasniku l. 1854 pa z „Nesrečno Ženitbo“ (cf. Glasn. l. 1864). Dr. Bleiweisov Koledarček l. 1855 ima „Torbico narodnih pregovorov“ (str. 63–4), in l. 1856 pesem „Komú? pa Torbico narodnih prislovic“ iz Istre (str. 65. 70. 71). V Spomeniku Vodnikovem l. 1859 se nahaja: „Slovenski Rodovnik“ po Isterski, spisal Jak. Volčič (str. 258–260). Cigale je marsiktero besedo slovensko privzel v Slovar l. 1860 iz Volčičeve zbirke (Vid. Kratice str. XIV). Tako tudi Miklošič v Slov. gimn. Berilo VIII l. 1865: Nekoliko narodnih pregovorov iz Istre. Letopis Matice Slov. l. 1878 str. 136: Kres v Istri. Pismica pri kresu.

Glasnik Slovenski, vred. A. Janežič, kaže naj narodno blago Volčičevo, kar ga ima razun „Prislovic in rekov“ po

svojih tečajih iz Istre na pr. l. 1858: Dete pred rajskimi vrati. Za otrokom ne valja preveč žalovati. Nar. pes. str. 118 zv. I. — Margarita brata Jurja otme Turkom. Turački vojvoda i Mara. Zlato materino. Mare i kraljevič Marko (str. 34–166 zv. II.). — L. 1859: Bela nedelja (82). Sv. Juraj i devet sinov mati (109). Za ku neka se ženi (188), Robinjica (IV. 74). — L. 1860: Večerni blagoslov (V. 20). Junak i divojka. Tebi i rožici tvoji. Isterske molitvice: Sv. Petra otac (Iz Pazinščine). Sv. Petra mati (Iz Lovranščine str. 43–4. VI). „Pesme pobožnega zapopadka se imenujejo po Istri molitvice in se končajo „z Amen, Isus“. Pesme posvetnega zapopadka se pa imenujejo bugaričine; take pesme peti se pravi bugariti“. — L. 1861: Napojnica (15). Raj i pakal (43). — 1862: Zdrava Marijo (34). Divojka o bratu (brajnu) i dragom. Mlada poštena divojka (338). — 1863: Človek i smrt. Sv. trije kralji (92). Blaženi Lovrinac (253). Vidovičeva Margarita. Izpoved (293). — L. 1864: Vesela majka. Duša i Marija. Nekaj glagolov ponavljavnih na cvati, navadnih po Istri in tudi še po Notranjskem. Tužna mladost. Zač drivo samo h kuči ne hodi. Istrani drug drugemu o novem letu: „Sveto novo leto, Bog nam ga daj dočekat i drugo leto va manjem prigrešenju, va večem ubilenju, va večoj milosti božjoj (str. 226)“ Svrha treh naranač (Povest v ljudskem narečju str. 285). Nesrečna ženitba. Serce moje! Divojka i dragi. Mikula i Omirka (382). — L. 1865: Jezus, Marija in grešnik (Legenda). Človek. Lijana (27). Marija i Osip u Betlehemu (Koledva nar. 59. 60). Lisica, vuk i človik (Basen nar. 93). Isterske drobtine: 1. Otroku v zibeli. 2. Kada miže (bliska). 3. Kada gre Istran na pot, 4. Tičji pir. 5. Mačji pir. 6. Kos v spomladi. 7. Kos v jeseni. 8. Otroci igrajoči slepega miša. 9. Ko solnce zahaja (124–5). Isterske povedice t. j. povestice: Otrok i rajski vratar. Marija, Judje in mlada Nedelja (153). Pesmice: 1. Slovo deviškemu stanu. 2. Divojka i jabuke. 3. Smiljanič. 4. Mladi i mlada. 5. Mati i oženjena hči. 6. Mlad mladu zove.

7. Kvaterni konci, 8. Cirkvica sv. Marije (189. 220). Sanja Matere Božje (Povedica isterska str. 250). Molitvica angelu čuvaru. Večerna molitvica Mariji (284). Narodne isterske mervice: Prislovice. Istran prišed v cerkev: „Hvaljeno ime Isusovo i Marije i božja kučo! Mi smo prišli tebe pohodit, Bogu se pomolit, majki božjoj se poklonit, i vse svetce i svetice počastit“. Istran na grobišču: „Hvaljeno ime Isusovo i Marije! Mertvi ljudi! vi ste bili, kako mi; mi ćemo biti, kako vi; a vi nećete, kako mi! Bog vas pomiluj! Bog vam daj pokoj vični, raj svitli; nam živućim mir i zdravlje i dušu spasit (350)!“ — L. 1866: Mačeha (108). Bog vsakojake dare: — I od onega vremena ima gospodin lahko i dobro, pustinjak uztrpljenje, a kmet joh i nevolju (Nar. povedica str. 346). — L. 1867: Prislovice i reki (cf. VIII. 318. IX. 200. 346. X. 158. 302. XI. 98). — L. 1868: Kraljević Marko i Vila vodarkinja (137). Božična pesem (190).

Novice, vred. dr. J. Bleiweis, donasale so iz Liburnije ali Istrije najprej p. l. 1851: „Slovenske besede“ (str. 24—158), potem „Pesmice narodske“ (str. 159—217), nabral J. Volčič. — L. 1852: Anica i Orlando (Pesem): Liburnske besede (396. 404). — L. 1853: Sedanji stan slovinskega obreda v Teržaški škofii (str. 14. 15). Kako nevesto peljejo do ženinove hiše (Nar. običaj str. 138 cf. Kolo zv. I.). Jezikoslovne drobtinice: kušniti cf. usta, osculari, bacciare; celovati i čelo; poljubiti, lobezati i lob cranium (143). Narekovanja, ki so pri pogrebih v Istrii navadne, 1. za sinom, 2. za hčerom, 3. za mužem, 4. za otcem, 5. za materom, 6. za sestrom, 7. za merličii sploh (str. 180—247). — L. 1854: Liburnski marún (kostanj). Hudobna mačoha in dobra pastorka (Nar. povést str. 23). Nošnja na plaščeniči (Tragband str. 98). Poklon na Učki Materi Božji na Tersatu (Nar. običaj str. 255). — L. 1855: Za zvesto deklo vele merlice (velike bilje). Vélíko Gradišće. — L. 1856: Nekaj k besedi „boginja Ika“ (ikati singul-tire aufstossen, schluchzen; Ika vir, vrulja, vela vrulja). Cepljenje marúna v Liburnii.

Jezikoslovne drobtinice: „Stari isterski Slovan si je večidel, ko je mestom imena daval, terdo mislil besedo grad, kar se še v starih narodskih pesmah večkrat pristavljeno najde, ker so svoje mesto obzidavali (ogradevali); zato so mnoge gradske imena priimki možkega spola besede grad; nekekrat si je pa v pameti imela beseda vas, in za to je ime postalo ženskega spola, ali pa selo, takrat ime srednjega spola; redkokrat je ostalo pervanje krajevo ime za ime sozidanemu mestu. Tako so si Latini mislili castellum ali oppidum, urbs ali civitas, Lahi castello ali cità in zato so oni prekovali mnoge isterske mestne imena na — o ali na — a itd. (75).“ — „Jung gewohnt, alt gethan t. j. kemu je mlad navadan, temu je star radan t. j. rad. Céngrob od ceniti ehren, ne pa Cerngrob (111). Neki lepi isterski običaji (213). „Hoffen und Harren macht manchen zum Narren t. j. ki mnogo upa, lahko obupa (220)“. Prislovice i besede (273—388). — L. 1857: Razne imena Istranov (35). Misli o isterskih Vlahih Čiribircih (43). Nebéšćanje. Otročja igra iz škofjeloških hribov (95). Ljudska povest od kraljevične v pregonu. Razvaline na iztočni strani Učke. Dve siroti i Majka Božja (Nar. pes. 400). Istra ali Istrija? Mislim, da oblika Istra, Istran (Istrianer), Istarka (Istrianerin), istarsko, ki se v Liburnii navadno rabijo, n. p. grem na Istru, Istrani gredu na Reku, uženil se je za Istarku, pijem vino istarsko, so stareje in pravilneje, kakor vlaške Istrija, Istrijan, Istrijanka, istrijansko, ktere se po Istri običajneje govorijo, zapušćajoč one kakor zastarele (cf. istra ostrov str. 416). — L. 1858: Sv. Mikula (296). Bog skuša Marka spriko mora (298). Kako je u raju. Kako je u paklu (Nar. pes. 416). — L. 1859: Narodna pripovest. Po jeziku slovanskem razpada Istra na kajkavščino, ča- in cakavščino in na štokavščino. Perva sega . . . Drugi so . . . Jako, posve pokrajnčeni ali poslovenčeni kraji so itd. (38). Kastav iz Kastel (kostel). Volosko t. j. Vlaško selo (39). Sud (Nar. pes. 118). I. Neke posebnosti v isterski čakavščini (393). — L. 1860: II. Nektare posebnosti v isterski čakavščini (35). Narodne pesmice isterskih

otrok: Lisica i jež. Sokolu. Kosu. Čuku. Lenobii. Pridna se ženi. Večemu, ki se med otroke meša. Kada se otroci lovijo. Neokretnemu otroku (126). Dušo spasiti. Grabcu. Petelinu. Leni predici (245). Isus i Petar (Nar. povest). Vile rojenice (196). — „Naj Vam povem, da sem dobil naš novi nemšk oslovenski slovník in da se ga veselim, kakor šolarček šolskega darila, ter občudujem izverstno delo možakov domorodcov; pa se delo mora res prikupiti vsakemu, ki le iskrico domoljubja ima v sercu svojem (253)“.

V Novicah l. 1861 je razun „Prislovic in rekov“, katerih se mnogo mnogo nahaja skoro v vseh naslednjih tečajih, jako zanimljiv spis: Nekdanje sodništvo isterskih občin str. 52. 60. Mervice narodnih običajev — pogača; semenača nekaj o urokih — vraže: „Nekteri zamerjajo, da se take reči obznanujejo, pa ne pomislijo, da je treba rane našega ljudstva prvo dobro poznati, ako jih hočemo celiti (str. 111)“.

— L. 1862: Otročja pesmica za lepo vreme. Otročja molitvica večerna. Lepa hči. Narodna ganka (pravi Istran nam. uganjka str. 124).

— L. 1863: Prislovice in drugi izreki, običaji in vraže str. 196. Otročarije iz Istre: Deca dim zagovarjajo, Vlahom pojejo. Tičje delo itd. (355). Ročin, Zavodnja, Čepovan (418).

— L. 1864 — 5: Narodni običaji: Nevesto prosijo kolača, nevesta darovaje govori; prejemec se zahvaljuje; prstan na levi roci znamenjuje; zapravljivcu se oponaša (55) itd. Pučke vraže str. 199.

— 1866—7: Narodne mrvice. Gospodarica i ognjišče; v jutre v kuhinjo. Otročja pesem sv. Jelene. Zakaj sever hišo mete str. 37.

— L. 1868—9: Prislovice itd. Prstenkanje. Igra dekliška (150).

— L. 1870: Baba i runo. Nar. pes. str. 21.

— L. 1871: Pozdravi i odzdravi str. 404.

— L. 1872—3: Hči i mati. Kmetska basen. Lisica i peteh str. 67.

— L. 1874—9: Mat i sin. Narod. smešnica. Ponudna devojka. Pesem. Prislovice i reki itd.

— Volčičevega rokopisa nekaj je dr. J. Bleiweis izročil Slov. Matici p.: Isterske narodne povesti — 6 listov. Pesmi in povedice iz Pazinske in Kast-

vanske okolice — 1 snopič. Kastav 1869. Vid. Letopis Slov. Matic. l. 1878 str. 136.

Jakob Volčič dobro umé glagolítico in kirilico, povedal je K. v Novicah l. 1851. — „Pošljem Vam po svojem drugu nektere izvirne glagolitske pisma iz raznih Liburniških krajev, pravi on sam v dopisu iz Veprinca (str. 157), za pokazati, da se je tukaj slovinsko pisalo, in pa 8 narodskih pesm. Imam še mnogo taci izvirnih in prepisanih stvari; ako bi jih slovensko društvo ali kdo drugi hotel shraniti v bukviših, bi rad poslal, kar imam“. Pisma pa so od l. 1534—1644, najdene v Lovranu, Veprincu, Kastvu, Boljuncu, Mošćenicah itd.

— V Novicah l. 1853 je opisal Volčič tedanji stan slovinskega obreda v Tržaški škofiji, kjer našteva, kod so se sv. obredi še obdržali slovinski, kod se še vsaj deloma mašuje glagolsko. Po mnogih krajih je zunaj evangeljev in listov, kateri so krepko v navadi vterjeni ter ne bi se dali brez velicega ljudstvenega nezadovoljstva z latinskimi premeniti; vse drugo večidel župnikom na voljo dano, in zato se tudi menja, kakor se menjajo župniki. Glagolica in druge ilirske obredne (liturgične) bukve iz Rima od razmnožitelstva vére imenujejo svoj jezik slovinski.

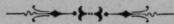
— L. 1871 je v Novicah (str. 404) priobčil „glagolitski napis na župniški hiši v Cerovlji blizo Pazina iz l. 1594; l. 1873 str. 289 glagoltsko oporoko na škrlilji cerkve sv. Duha v Boruti od l. 1560; str. 322 glagolitski s kistom pisani (t. j. malani) napis v cerkvi sv. Roka nad vrati v Dragučji od l. 1529; l. 1874 str. 120 glagolitski napis na zvoniku v Sovinjaku iz l. 1557. Gl. Sodniška odluka prepisana iz glagolitskega l. 1649 v Novic. 1861 str. 60.

„Kolikor sem jaz najdel, piše v opazki (Novic. 1873 str. 322), je v Istri v Bermu pri cerkvi Matere Božje od zdravlja na nekem starem kamnatem krstilniku glagolitska letnica 1200. Od 14. veka nisem dobil nijednega glagolitskega napisa, — od 15. vem za tri, — od 16. jih je pa mnogo, al več iz prve polovice nego iz druge, — od 17. še najdejo še nekateri, — od 18. znam samo za

jednega, — od poznejšega časa pa ni več nijednega najti. In tako je zginila glagolica iz javne občinske porabe v Istri itd.“ — „Pisali so v Istri glagolitsko vse blizo do 1650, posle se že najde sèm ter tjè slovanska beseda z latinico pisana; od sele se je pa latinsko pismo jačalo in množalo, dokler ni v jednom veku skoraj vso glagolico iz sodišča spodrinilo; z latinico se je malo po malo, s početka z velikim strahom, jela podkrajevati nemila vlaščina, dokler se ni, posebno ob francozki vojski, ko so občine svoje stare pravice zgubile, tako ojačila in zamogla, da se je na koncu te vojske vso oblast posvojila, ter stari, mili, poštovani in častni naši materi slovanščini pri očitnem pismu nikdar ni več mesta pripustila. Ko je vlaška omi-

kanost, ali praveje reči, za nas prava neomikanost in nevernost, nemilo zavlada in preobladala, je našla po komunščicah vse polno glagolitskih spisov; al ta ohola in prevzetna posvojiteljica nam je skoraj vse zaterla. Na Veprincu je bila polna kamera prestarih dragotin; tako tudi v Kastvu gradu, da molčim od drugde; zaterla, spalila je ona polne voze naših zakladov jezika in zgodovine, ter sve-dočastva, da je nekdej posebno Liburnija in njezin slovanski narod bolj izobražen in olikan bil kakor mnogi drugi. In zdaj nam se ruga: Schiavoni barbari!“

To in tako sem jaz bral in razumel v starih spisih isterskih, posebno veprinških, pravi v Novicah 1861 str. 60 vrli Jak. Volčič.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VII. Predpisana učila.

Došel nam je članek o dobavi učil za ljudsko šolo, katerega priobčimo prihodnjič. Ta članek izraža željo, „Uč. Tov.“ naj priobči razpis visokega deželnega šolskega sveta o predpisanih učilih, ker se ne nahaja v nobeni zbirki zakonov. Tej želji s tem ustrezemo.

Z. 2764

L. Sch. R.

Der k. k. Landesschulrath findet in Ausführung des §. 71. der Schul- und Unterrichtsordnung vom 20. August 1870 anzuordnen, dass an jeder Volksschule in Krain nachstehende Lehrmittel vorhanden sein müssen:

a) Für den Sprachunterricht.

Eine Wandfibel, ein Setz- und Lesekasten und Bilder für den Anschauungsunterricht.

b) Für den Rechenunterricht.

Eine russische Rechenmaschine, ein Apparat zur Veranschaulichung der Brüche,

metrische Masse und Gewichte in natürlicher Grösse, das neue österreichische metrische Mass und Gewicht von Matthey und Guenet.

c) Für den Unterricht in der Naturgeschichte.

Bilder zur Naturgeschichte des Thier- und Pflanzenreiches, Wandtafeln zur Anatomie des Menschen, eine Sammlung heimischer Naturkörper.

d) Für den Unterricht in der Naturlehre.

Ein Thermometer, ein Barometer, ein Compas, eine Harz- und eine Glasstange, eine Saug- und eine Druckpumpe.

e) Für den Unterricht in der Erdkunde.

Ein Globus von mindestens 8 Zoll Durchmesser, je eine Landkarte von den Planiglobien, von Krain, von der österreichisch-ungarischen Monarchie von Europa und von Palästina.

f) Für den Unterricht im Zeichnen und der geometrischen Formenlehre.

Ein Würfel, eine Kugel, ein Kegel, ein Cylinder, eine dreiseitige Pyramide, ein sechsseitiges Prisma und Zeichenvorlagen.

Überdies werden noch folgende Lehrmittel als wünschenswerth bezeichnet:

Ein Meterquadrat, eine Elekrisiermaschine, ein Tellurium, physikalische Wandtafeln und Gesangswandtafeln.

Bei diesem Anlasse findet sich der k. k. Landesschalrath bestimmt, die Leiter an Volksschulen und die k. k. Bezirksschulinspektoren wiederholt auf die Bestimmungen der hohen Ministerialverordnung vom 25. März 1873 Z. 1418 hinzuweisen, wornach in den Schulen keine anderen, als die vom hohen Ministerium für Cultus und Unterricht für zulässig erklärten Lehrtexte und Lehrmittel in Verwendung genommen werden dürfen.

Laibach am 19. Dezember 1874.

K. k. Landesschulrath für Krain.

Književnost.

Zgodovina Cerkljanske fare, spisal Ivan Lavrenčič, založil Anton Golobič. Pod tem naslovom je izšla te dni zelo lična knjiga (158 strani) s podobo sedanje farne cerkve v Cerkljah. Predstavlja se nam kot IX. zvezek „Zgodovine farâ ljubljanske škofije“, katero izdaja neumorni deželni arhivar g. Anton Koblar. Ne bomo se motili, ako imenujemo tega sloveskega zgodovinarja „dušnega očeta“ tega najnovejšega ploda na slovenskem zgodovinskem polju, saj g. pisatelj sam pravi, da sta mu s podatki in pojasnili največ pomagala g. župnik Golobič in g. arhivar Koblar. Prizadevanje tega gospoda je obrodilo do sedaj že jako bogat sad in je bilo med Slovenci tudi z zasluženjo pohvalo odlikovano.

Gospod pisatelj je v tej knjigi z neizrečeno marljivostjo zbral vsa tiskana poročila o cerkljanski fari, katera našteva v uvodu, dalje se je poslužil zanimivih virov, ki so se našli v notarijskem arhivu v Vidmu, v knezoškofijskem v Gorici, v deželno-muzejskem v Ljubljani in v deželnem arhivu v Gradci. Pa tudi farni arhiv cerkljanski hrani marsikatero zanimivo pismo in gornjegrajski urbarij pojasnjuje dobro posestne in davkarske razmere nekaterih podložnikov cerkljanske fare. Od novejših zbornikov služila sta g. pisatelju najbolj Schumijev „Urkunden- und Regestenbuch für Krain“ ter Orožnova spisa „Benediktinerstift in Oberburg“ ter „Das Dekanat Oberburg“.

Knjiga je zelo primerno razdeljena na sledeča poglavja: Prirodnoznanški opis cerkljanske fare, statistični opis cerkljanske fare, verjetne misli o začetku fare, fara pod oglejskim patrijarhatom od začetka do l. 1751., fara pod goriško nadškofijo 1751—1787, fara pod ljubljansko škofijo 1787—1890, cerkve v fari, zidana znamenja v fari, župni dvorec in kapelanija, nekdanji dohodki župnikov, šoli v fari, cerkljanski

zdravniki, odlični Cerkljani, cerkljanski častni občani ter dve prilogi. Zelo zanimivi sta prezadnji dve poglavji, ker podajeta životopise mnogih še sedaj živčih, ali pa pred kratkim umrlih rodoljubov in res je, „da bode marsikdo samega sebe notri našel“.

Taka razdelitev knjige je zelo naravna in priporočanja vredna; k večemu bi se moglo še dodati poglavje „o prirodnih nezgodah in drugih nesrečah“ (potresi, povodnji, požari, kužne bolezni, kobilice itd.) In mi bi zelo želeli, da bi gospodje učitelji, ki opisujejo okrajna glavarstva kot šolske kotare, pri sestavljanju svojih opisov posnemali Lavrenčičevo knjigo in sistematično opisovali najpoprej prirodoznanske in statistične razmere celega glavarstva, da bi se tako izognili nepotrebnemu ponavljanju. Tudi zgodovinske podatke naj bi gg. učitelji tako marljivo izbirali in vestno presojali, da bodo njih popisi celemu stanu na čast služili. Domača zgodovina in domoslovje je sploh polje, na katerem duhovniki in učitelji najlože in najuspešneje delujejo. Saj pa tudi dobé najhvalejnejše čitatelje, ker se vsak človek najbolj zanima za razmere svoje najože domačije. V tem oziru ni nikakor odveč, ako se pové tudi površino dotičnih občin v hektarih, potem pa koliko iznaša površina polj, travnikov, gozdov itd., ker se dajo iz tega nezmotni sklepi o narodnem gospodarstvu in blagostanji občine izvajati.

Pisava je v knjigi živahna in zelo mična. Zanimivost povzdigujejo tu pa tam vpletene narodne pripovedke in nazori narodnega mišljenja. Jezik je zelo gladek in pravilen. Kot posebnost naj omenim, da g. pisatelj dosledno piše v lokalni singularovem moških in srednjih samostalnikov **u**, mesto **i**, kar nas mnogo približuje hrvaščini.

Cena lični knjižici je primeroma zelo nizka, namreč nevezanemu izvodu 90 kr., vezanemu pa 1 gld. Ker gg. pisatelj in založnik gotovo nista nameravala z izdajo knjige plodonosno podjetje početi, priporočati moramo najtopleje vsem, ki se za naše domovlje zanimajo to zares izvrstno knjigo, da gg. izda-

jatelji ne bodo trpeli še materialne škode poleg obilnega truda, ki so ga s sestavljanjem in izdavanjem imeli. Zlasti šolskim in farnim knjižnicam bode izvestno dobro došel ta najnovejši plod naše literature.

S. R.

Naši dopisi.

Iz Kranja. Dnevni red okrajne učiteljske konferencije za kranjski okraj dne 16. malega srpana 1890 ob 9. uri dopoldne v Kranju.

1. Otvoritev konferencije.
2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva.
3. Določitev in razdelitev tvarine iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol (za vsako kategorijo šol izbran odsek določi po jednega poročevalca).
4. Metoda začetnega pouka v zemljepisni na ljudski šoli (poroča g. nadučitelj L. Jelenec).
5. Določitev jednotnih zvezkov za vse šole v okraji (poroča na podlagi obravnav dotičnega odseka g. učitelj I. Pezdič).
6. Določitev učnih knjig za bodoče šolsko leto.
7. Poročilo knjižničnega odbora. — Volitev tega odbora. (Nasveti za nakup novih knjig naj se tri dni pred konferencijo pismeno stavijo pri tem odboru).
8. Volitev stalnega odbora.
9. Posebni nasveti (ti naj se vsaj tri dni pred konferencijo pismeno stavijo pri stalnem odboru).

Iz Komna. Učiteljsko društvo za sežanski okraj je imelo dne 1. velikega travna svoj letni občni shod v Sežani, katerega se je udeležilo 20 učiteljev in 4 učiteljice. — Med nami je bil prisoten tudi naš gospod c. kr. okrajni šolski nadzornik D. Sinkovič.

Predsednik g. A. Beniger pozdravi točno ob 10. uri navzoče, osobito pa g. nadzornika, katerega učiteljstvo z živio-klici pozdravi. — Ko se zapisnik zadnjega zborovanja po g. tajniku I. Banotu prečita ter brez ugovora vzprejme, pojasnjeval nam je g. nadzornik statistično popisovanje ljudskih šol za l. 1890. — Predsednik se mu na to v imeni društva srčno zahvali.

Sledilo je potem blagajnikovo (g. Sila) poročilo, iz katerega smo posneli, da ima društvo okoli 43 gld. v denarnici, 20 gld. naloženih v poštni hranilnici in okoli 40 gld. pa še od nekotih društvnikov iztirjati.

Za delegate k občnemu zboru „Zaveze“ so bili izvoljeni: gč. Štrukelj, gg. Luznik, Starec in Sila.

Potem je sledila volitev društvenega odbora. Z večino glasov so bili izvoljeni: gg. Benigar Anton, Bano Ivan, Kante Matej, Leban Anton, Luznik Alojzij, Sila Svitoslav in Starec Jakob.

K društvu sta pristopila dva nova uda in sicer gč. Ivana Lozej in g. Martin Kosec. Potem je pa prišlo več predlogov na vrsto, kateri so bili vzprejeti. Končno sklene g. predsednik zborovanje s primernimi besedami. Takoj potem je imel novi odbor svojo prvo sejo, da so se dotični funkcionarji izvolili.

Na predlog podpisanega so izvoljeni bili: gg. Benigar Anton predsednikom, Kante Matej podpredsednikom, Bano Ivan tajnikom, Sila Svitoslav blagajnikom, Luznik Alojzij, pevovodjo, Starec Jakob in Leban Anton odbornikom.

Po zborovanji podali smo se vsi v gostilno g. župana Mahorčiča, kjer smo imeli skupni obed. — Med seboj smo občevali prav bratovski in smo preživeli lep dan, kajti v življenji učiteljev imamo malo takih. — Na srečno in veselo svidenje! A. L.

Iz radovljiškega šolskega okraja. „Narodov“ g. dopisnik poroča, da je učiteljstvo kranjskega okraja spalo. Učiteljstvo našega okraja pa ni spalo, ampak bilo je mrtvo, kajti ne jedne vrstice še ni prinesel „Tovariš“ o našem okraji. Hvala Bogu, da je pomladansko solnce vzbudilo tudi v nas malo življenja. Sedaj so imeli že skoro vsi okraji okrajna učiteljska društva, le pri nas se ni nihče zmenil za take stvari. Bržkone je temu vzrok prelega sloga (?), ki vlada v našem okraji. Pri navadni učiteljski konferenciji dne 30. mal. travna se je sprožila misel, da se tudi pri nas osnuje društvo. V osnovalni odbor so bili voljeni: gg. Bernard, Kovšca, Pianekki, Rozman Ign. in Žirovnik. Prvo sejo je imel začasni odbor 8. vel. travna. Kaj je sklenil ni še znano, razven da ima 12. roznika drugo sejo.

Pozneje Vam hočem poročati, g. urednik, še kaj, ako Vam drago.*

—n—

Iz kamniškega okraja. Pomlad prebudila je tudi naše mlado društvo. Po dolgem premolku od zadnjega jesenskega zborovanja, sešlo se je sv. Jurija dan v mengeški šoli nepričakovano veliko število zavednih društvnikov od blizo in daleč, znak, da se marljivo naše učiteljstvo vrlo zanima za to društvo. Po običajnem pozdravu naznani g. predsednik J. Janežič, da je v imeni društva čestital brzojavno velerodnemu deželnemu predsedniku g. baronu Andreju Winklerju povodom desetletnice njegovega plodnosnega službovanja na Kranjskem in da se je

*) Led je prebit! Novemu društvu želimo mnogo uspeha ter prosimo za daljna poročila. Ured.

tej čestitki visokorodni g. slavljencev društvu iskreno zahvalil, želeč mu obilnega, najboljšega uspeha. — „Slava“ zaklical je zbor priljubljenemu, v povzdigo domačega šolstva in ugleda kranjskega učiteljstva delujočemu vzglednemu predsedniku deželnega šolskega sveta. — Tajnik gosp. Kecel poroča potem o društvenem delovanju, o številu udov (38) ter spodbuja k jedinstvi, k vzajemnemu delovanju, k zanimanju za društvo, posebno v sedanjem času, ko se z vsakovrstnimi sredstvi poskuša spraviti učiteljstvo pri ljudstvu ob veljavo. Priporoča tudi učiteljstvu šolski list „Popotnik“. — Blagajnikovo poročilo obvestilo nas je z ugodnim društvenim premoženjem. Na to je sledilo zanimivo razlaganje g. okrajnega šolskega nadzornika L. Letnarja o sestavi podrobnega učnega načrta, koje delo zvršiti je sklenila lanska uradna učiteljska konferencija. Ta posel tirjal bode sicer mnogo časa; ko pa bode delo dovršeno, bode izvestno jako koristno vsakemu učitelju posamezno, vplivalo bode pa brezdvomno vsakako tudi na napredek vsake šole. Takó natančno izdelan učni načrt, kateri bo obsežal učno tvarino vsega leta, razdeljeno na posamezne tedne, bode učitelju, posebno v slučajih, ko mu privatne razmere in čas ne dopuščajo natančnejšega pripravljanja na pouk, dober svetovalec in izdatna pomoč; zaprečil bode breznadržni pouk in bode nezmotljiv kažipot, s katerim se

pride po najkrajši poti do željenega smotra. — G. poročevalec si misli razdelitev učne tvarine takole: Najprej se sestavi nekak tednik za vsak oddelek (razred) in vsak predmet posebej ter se razdeli z ozirom na letne čase in na klasifikacijo na 4 dele po 10 tednov; kajti za ponavljanje in za medletne počitnice odločiti je treba 6 tednov. Na te dele se razdeli naznačena učna tvarina s posebnim ozirom na realije, kajti te izhajajo iz nazornega pouka in so temelj vsemu pouku. Te glavne štiri dele razdeli zopet na desetine za 10 tednov. V to svrhu pripravi se 5 pol in sicer: 1. za jezikov nauk; 2. za zemljepisje in zgodovino; 3. za prirodoznanstvo; 4. za petje in telovadbo; 5. za lepomisje in risanje. Številjenja ni treba tu v poštev jemati, kajti računic so urejene takó vzgledno in praktično, da učitelju ni treba tvarine še posebej pripravljati in jo deliti na posamezne oddelke. Izdeluje se načrt za vsako četrletje pričeni z realijami. Ko sta poli za zemljepisje, zgodovino in prirodopisje za prvo četrletje gotovi, prične se s polo za jezikov nauk, oziraje se na naznačeno tvarino iz realij. Gledati je pri tem sestavljanju posebno na koncentriranje pouka.

Paziti je osobito tudi na to, da se vsakemu predmetu določi tvarina primerno obsežna, ker le tako postane prebavljiva. *(Konec prih.)*

Vestnik „Pedagogičnega društva“ v Krškem.

Dné 1. vel. travna t. l. je imelo „Pedagogično društvo“ svoje drugo letošnje zborovanje v šolskih prostorih v Radečah. Zborovanja se je udeležilo 36 osob. — Ob 1. uri popoldne otvori društveni prvosednik gospod Fr. Gabršek, c. kr. okrajni šolski nadzornik, zborovanje ter presrečno pozdravi došle društvenike, osobito štajerske tovariše in zlasti še v obilnem številu zastopane ude krajnega šolskega sveta in druge radeške šolske prijatelje. Na to s presrečnimi besedami odzdravi ud radeškega krajnega šolskega sveta, gospod župnik Zagorjan ter kliče zbranim v imeni krajnega šolskega sveta in trga Radeče presrečno: Dobro došli!

Potem se prebere zapisnik o zadnjem zborovanju z dné 10. mal. travna t. l. in se priobčijo dopisi, med katerimi je zlasti omeniti veledragega pisma preblagorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika, barona Andr. Winklerja, v katerem se zahvaljuje za čestitko, ki mu je bila došla od „Pedagogičnega društva“ povodom njegove desetletnice. Gospod prvosednik se še jedenkrat v toplih besedah spominja velespešnega delovanja gospoda c. kr. deželnega predsednika ter mu zakliče: Bog ga živi še mnoga leta! — čemur zbor navdušeno pritrdi.

Zdaj je gospod c. kr. okr. šolski nadzornik J. Bezljaj poročal jako poučno in temeljito o risanju

brez stigem in pri tej priliki dokazoval, kolikega priporočanja je vredna izvršitev ministerskega ukaza, po katerem naj risanje po stigmah popolnoma odpade na srednji in višji stopinji, na nižji stopinji pa se prepušča učiteljevi previdnosti, da učenci prično prve vaje risati po pikah ali pa brez pik. — Svoje poročilo je podpiral s praktičnim risanjem na šolsko tablo. Poročevalcu izreka zbor zahvalo.

Nadalje je gospod dr. T. Romih razjasnjeval nekatere fizikalne aparate dr. Houdeka in Herverta iz Prage ter je na berilu „Hlapienje“ razlagal, kako se imajo obravnavati fizikalna berila. Zbor se mu zahvaljuje.

Po nasvetu gospoda Iv. Lapajnetja se sklene, da bode „Pedagogično društvo“ opozorilo založnika zbirke kranjskih postav, da priredi novo izdajo. Po nasvetu gospoda prvosednika priredi tvarino „Pedagogično društvo“, ako bode treba. — Tudi se sklene, da odbor prosi, naj bi se pospešilo odobrenje po društvu izdanih knjig: vzgojeslovje, ukoslovje, dušeslovje, ki so se predložile na višje mesto, da se uvedejo na učiteljskih kot učne ali vsaj pomožne knjige.

Gospod dr. T. Romih nasvetuje, naj se „Pedagogično društvo“ obrne do ravnateljstva železnic, da bi se tudi učiteljem dovolila znižana vožnja po

železnici, kar se da po nasvetu gosoda Bezlaja od-
boru v izvršitev.

Napósled daje gospod prvosednik navzočim še
razna pojasnila o statističnem popisovanju ljudskih

šol ter se zahvaljuje za obilno udeležbo in za zani-
manje ter slednjič s trikratnimi „slava-klici“ na pre-
svetlega cesarja zaključí zborovanje.

Marija MichéL.

Vestnik.

Iz vdovskega društva. Udom „Vdovskega učiteljskega društva“ smo poslali nasvetovana pravila, da jih prebirajo, pretresajo in do stavljenega obroka 1. malega srpana t. l. svojo misel povedó, kakor smo že omenili v zadnji številki od dné 1. vélikega travna t. l.

Nasvete sme sicer vsak staviti, a merodajno nam bode le to, kar naši udje nasvetujejo; to je menda vsakemu jasno in umevno samo po sebi, da drugače ne more biti. Kdor pa takoj, še do občnega zbora želi pristopiti, slobodno mu, vsacega radi vzprejmemo, kdor priloži prošnji po pravilih določene priloge, tak potem tudi najboljše nasvete — sebi v korist. Stare ude pa vrhu tega še opomnimo, da je zadnji obrok za vplačevanje že minul. Vigilantibus jura!

Dné 29. vél. travna je imel odbor sejo, v kateri sta se med ude vzprejela gg. Ignacij Rozman, učitelj v Mošnjah in Bernard Jane, namestni učitelj v Pirničah.

Odbor.

Drugi občni zbor zaveze slovenskih učiteljskih društev. Za danes o tem zborovanju omenimo toliko, da je bilo dobro obiskano in da so se v novi upravni odbor izvolili gg.: dr. T. Romih, meščanski učitelj v Krškem (predsednik); Fr. Praprotnik, nadučitelj v Mozirji in J. Ravnikar, nadučitelj v Litiji (predsednikova namestnika); I. Lapajne, ravnatelj v Krškem (blagajnik); A. Gradišnik, učitelj v Hrastniku in I. Slanc, učitelj v Radečah (tajnika); M. Nerat (urednik društvenemu glasilu); A. Brezovnik, učitelj v Vojniku; I. Kocbek, učitelj na Rečici; J. Porekar, nadučitelj v Humu; V. Ribnikar, nadučitelj v Dol. Logateci; L. Jelenc, nadučitelj v Šent-Juriji pri Kranji; A. Vrtovec, učitelj-voditelj v Tolminu; J. Kanté, učitelj-voditelj v Sezani; J. Medvešček, učitelj v Opatjem Selu.

Učitelji telovadbe na srednjih šolah. Češki deželni šolski svét je sklenil ministerstvo prositi, naj se zakonito odredi, da bi se izprašani učitelji telovadbe na srednjih šolah stalno umeščali. Doslej so bili le stranski učitelji in so kot taki dobivali le nagrade.

Slovensko akademično društvo „Triglav“ priredi v nedeljo dné 1. rožnika izlet v Središče ter zajedno obhaja slavnost blagoslovljenja svoje zastave. Za to slavnost je društvo tudi izdalo posebno brošuro „Slov. akademično društvo Triglav v Gradci v 15. letu svojega obstanka“, katero je uredil dr. Jožef Rakež.

Občila na Kranjskem. Po najnovešem izvestji ima Kranjsko 497-910 km državnih, 2343 km deželnih in okrajnih in 2663 km občinskih cest. Pošt je 128, število letnih pismeno-poštних pošiljatev je 6,889.090, vožno-poštних pošiljatev pa 161.050; število denarnih pisem 102.160 v vrednosti 6,693.150 gld. Brzjavnih črt je na Kranjskem 759 km; število letnih brzjav je 44.633, promet časopisov pa 1,178.300 števil.

Množenje prebivalcev na Češkem. Po bitvi na Beli Gori je bilo na Češkem samo 800.000 ljudi, Ob ljudski štetvi leta 1754. jih je bilo 1,941.284. leta 1807. 3,124.673, leta 1840. 3,112.085, leta 1870. 5.300.000 in leta 1888. 6,757.836.

Učitelj in živinozdravnik. V neki občini na Tirolskem sta bili razpisani ob istem času služba učitelja in služba živinozdravnika. Učitelju, kateremu občani izročajo svojo deco v vzgojo, odmerjena je plača s 400 gld., živinozdravniku pa, ki mu je zdraviti njihovo živino, s 500 gld. Učiteljsko službo je dobil družinski oče z 20 službenimi leti, živinozdravniško pa mladenič z malo več nego 20 leti in ta ima poleg stalne plače še najmanj 1000 gld. letnih dohodkov!

„Uč. Nov.“

Manjšanje kaznjencev v Avstriji. „Juristen-Zeitung“ piše, da se na podlagi natančnih in o tej stvari najzanesljivejših poročil kazenskih sodišč in kaznilnic število zločincev in vsled tega tudi število kaznjencev v Avstriji od leta do leta zmanjšuje. Skoraj nobena kaznilnica ni napolnjena in v mnogih so cele vrste „celic“ prazne. — Gotovo ima v tem kolikor toliko vpliva tudi dobro urejeno šolstvo. Tudi obravnave pri porotnih sodiščih se od leta do leta zmanjšujejo. Te obravnave so v prejšnjih letih trajale v vsakem zasedanju do štirinajst dni in še več, sedaj trajajo le 4 do 5 ali še manj dni. V goriški „Soči“ št. 12. celo beremo: „Porotnih obravnav nismo imeli v tej sezoni, ker nismo imeli takih zločincev. Dobro znamenje!“ Iz tega smo upravičeni sklepati, da je tudi šolstvo na Goriškem vse drugače, kakor se nam je v „Soči“ pod istodobnim uredništvom skoraj v vsaki številki opisovalo. Vsakakor je to indirektno priznanje sedanjemu šolstvu in učiteljstvu, katero se pa z gotove strani posebno na Goriškem kar mogoče tlači. Pa vsaka reč ima tudi svoj konec!

Nameravane spremembe v učnem času. V letošnji 4. številki smo priobčili vest, da deželni zdravstveni svét na Nižavstrijskem predlaga, da bi se o zimskem času v prvih razredih dopoludanski pouk pričenal šele ob devetih. Ta predlog se je tudi v učiteljskem društvu „Bürgerschule“ na Dunaji preresetaval in je društvo sklenilo: Začetek pouka namesto ob osmih ob devetih se v meščanskih šolah iz socijalnih, pedagogičnih in zdravstvenih ozirov ne more priporočati in je ta sprememba neizvedna.

Prve nedeljske (nadaljevalne) šole v Nemčiji so osnovali na Badenskem leta 1754. po prizadevanju superintendenta Eisenlohra. Na Anglškem sta pa prvo tako učilnico odprla Raikes in Stock v Gloucestru l. 1784. Slavni zgodovinar Macaulay se je za ta pouk tako ogrel, da je razjasnil važnost nedeljskih ponavljalnih šol v posebni knjižici. Ljudska šola je tamkaj še na dokaj nizki stopinji. Angleško ljudstvo ima zahvaliti svojo praktično znanost, katera ga pred drugimi narodi toliko odlikuje, največ tem nadaljevalnim šolam.

Ivan Okorn.

Učitelj-minister. Sedanji švedski naučni minister Bonnevie, rojen leta 1838. je bil v mladih letih učitelj na raznih ljudskih šolah. Leta 1872. je postal šolski referent in l. 1889. je bil pozvan v ministerstvo.

Shod učiteljic. V svetodušnih praznikih je bil vseobči zbor učiteljic na Nemškem, na katerem so učiteljice razpravljale svoje službeno stanje.

Volilo. V Parizu je pred kratkim umrla gospa Sobriol francoski akademiji volila 60.000 frankov z določilom, da se obresti vsako leto razdeli pisateljem najboljših poučnih in moralčnih spisov za mladino. V isti namen pripade še 30.000 frankov po smrti dediča, ki sedaj od te vsote uživa obresti.

Velikost človeka. Povprečno velikost človeka v raznih evropskih državah je antropološko društvo „British Association“ sledeče določilo: Največji ljudje so Angleži; povprečno merijo 1,74 m. Te velikosti so tudi Švedi. Danci, Holandci in Madjarji imajo povprečno velikost 1,67 m, Švicarji, Rusi in Belgijci so 5 mm manjši. Najmanjši v Evropi so Lahi in Španjolci, njih povprečna velikost je 1,65.

Različne hitrosti. Po dr. A. Winkelmannu prehodi v jedni sekundi i. s.: polž 0,0015, človek v navadni hoji 1,25, najhitrejša reka 4, zračni balon 6,4, brzotek 7,1, muha 7,6, parobrod 8,5, bicikel 9,7, jahalni konj 12,6, brzovlak 16,7, golob 27, orkan 45, lastovica 67,9, zvok 290, topova krogla 500, sonce 7,6, zemlja 29,5, brzovjavni tok 11.690, svetloba 300.000 m.

Kako visoko gredó železnice. Sv. Gothardski tunel je nad morsko gladino visok 1154 m, železnica na Rigí 1755 m, na goró Pilat 2070 m, andska železnica z Buenos-Aires do Valparaisa 3187 m, železnica iz Denvera do Rio grande v Združenih državah 3596 m, Peakska železnica do 4000 m, bodoča želez-

niča na goró „Jungfrau“ 4166 m in bodoča andska železnica v Peru 4780 m. Najvišja deleznica gré torej samo 20 m niže, kakor vrhunec Mont-Blanka. — Najdaljša železnica pa bode rusko-sibirska. Severno-ameriška pacifička meri 5600 km, a ta bode merila 6500 km. Pismo iz Petrograda v Vladivostok potrebuje zdaj po leti 2^{1/2}, po zimi 4 mesece časa, po železnici pa bode to pot prehodilo v 12 dneh. Potem bode mogoče potovanje okoli zemlje dovršiti v 40 dneh. „P. z B.“

Gojenje cvetic po šolskih otrocih. Na Nemškem imajo veliko pozornost na gojenje cvetic pri šolski mladini, ker temu pripisujejo zelo blagodejen vzgojen vpliv. Cvetice se morajo gojiti na oknih šolskih sob, na dvoriščih pa se morajo napravljati cvetične grede. Pruski in drugi naučni ministri na Nemškem se za to stvar zelo brigajo in razglašajo primerne ukaze.

Zahvala. Slavna „Narodna šola“ v Ljubljani je prepustila tukajšnji šoli zavitek šolskega blaga, ki je bil došel le-sem po naključji. V tem zavitku je bilo 126 lepopsnic, 100 spisovnic, 83 številnic, 36 peresnih držal, 1 polna škatla črtalnikov, 1 škatla jeklenih peres, kar se bode vse polagoma razdelilo med ubožne naše učence.

Za to velikodušno darilo sprejmi slavna „Narodna šola“ tem potem najiskrenejšo in presrčno zahvalo, katero ji izreka podpisani v imeni tukajšnje ubožne šolske mladine z vzklikom: „Bog mili plačaj tisočkrat!“

Voditeljstvo šole na Dobrovi dné 18. vélikega
travná 1890. **M. Rant**
šolski voditelj.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je blagoizvolilo za malo vsoto nam poslati mnogo šolskega blaga, za kar se mu tem potem zahvaljujeta krajni šolski svet in šolsko vodstvo

v Motniku dné 21. vél. travná 1890.

Uradni razpis učiteljske službe.

Št. 488

okr. š. sv. Na dvorazredni dekliški šoli v Kočevji se razpisuje druga učiteljska služba z letno plačo 400 gld.

Pravilno osnovane prošnje naj se semkaj po-

stavnim potem vložé do konca meseca rožnika 1890.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji dné 19. vélikega
travná 1890.

C. kr. okrajni glavar kot predsednik:

Thomann s. r.

Listnica uredništva.

Gg. **M. R.** na D.; **V. R.** v D. L.; **A. L.** v R.; **I. K.** v Lj.; **I. O.** v P.; **L. C.** v P.; **F. G.** na D.;

gč. **A. P.** na V. in druge sodelovalce prosimo potrpljenja, vse ob svojem času. **G. F. R.** na T.: Prosimo za obljubljeni razpravo.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.